

KAPY ZSIGMOND GAZDASÁGI UTASÍTÁSA.

Anno 1620. 11-a die Augusti.

Az én emberimnek Mikó Istvánnak, Pesti Jánosnak és Jakab Andrásnak az aratásra, kaszálásra, dézmlásra és behordásra Kétyre, Sáptra, Fancsalra és az Szini jószágra adott derék tanulság.

Te Mikó István, Pesti János és Jakab András *fejetek résztése alatt* az én előtökbe adott tanulságom szerint járjátok el hiven és igazán minden dologban ilyenképpen.

1. Mivelhogy immáron most mind buzát, árpát és zabot learatának és lekaszáltanak, annak okáért mihelyest Kétyre jöttök, azonnal hit szerént mindeneket megeskessetek az Atya, Fiu és Szent Lélek teljes Szent Háromság egy bizony örök Istenségre, az ő lelkük üdvőségére és az ő keresztyén igaz hitekre, hogy igazán megmondják: *ez egész esztendőben eleitül fogván, mennyi buzájok, gabonájuk, árpájuk és zabjuk volt? és most mennyi vagyon? és mennyit hordottak immár haza kenyérnek avagy egyébképpen is valahova mennyit tettek el? és mennyit adtak sarló-részben, aratónak, avagy résziben, avagy keperészben?*

2. És mindezekből hiven igazán, senkinek sem kedvezvén és csak egy kívét is meg nem engedvén, kivegyétek a dézrát ilyenképpen: hogy az kétýieken és fancsaliakon *hatodát* vegyétek meg, azaz *minden kepének avagy kalongyának, avagy keresztnek, avagy rakásnak, avagy kévének*. Az sápiakon penig *egy dézrát* vegyetek az szokás szerént és mindenütt, ahol buza vagyon, buzát; ahol rozs, rozst; ahol árpa, árpát; ahol zab, zabot vegyetek. És mind Sáprrul, mind Fancsalról, mind dézrát és mind majorságot, mindenfélet Kétyre hordassatok.

3. Ha az hordást és dézmlást mind a három helyen elvégezték tehát mind az három, az szini jószágban is elmenjetez, és az mi kevés dézma jut, ott is mind tavaszbul, buzából, az előtökben írott hit szerint, kivegyétek igazán Varga Jánossal együtt, mind az tavalýi és ez idei dézrában. Az szöllöket is meglássátok, mind vadnak?

4. És mind ott az színi jószágban, mind pedig Kétyen, Sápon, Fancsalban, ha valaki más idegen, akár nemes ember, akár paraszt ember vetett volna az én földeimben, avagy jobbágyom földeiben, abban két dézmát vegyetek.

5. Kétyen pedig az én udvarhelyemhez való rétetet most is én számomra kaszáltassátok fel és hordassátok be számon, mennyi szekér léssen.

6. Szemere Mihályné asszonyomtul is kérjétek egy rétet és mind azt és az Dankó Albert és az Dankó Lukács két irtvány-rétivel is; s mind pedig az sápi 5 pusztahely után való réteket, az mint tavaly is meghattam, megkaszáltassátok és Kétyre szépen kazalban hordassátok. Azmely buzát vagy tavaszt pedig *asztagban* rakattok, azonképpen az ki szénát *kazalban*, mind alul felül ággal és szalmával jól megrakassátok, megfedessétek és meg is póználtassátok.

7. Mikor pedig a buzát és tavaszt, akár magam majorságát, akár az dézmát behordják, mindenütt mind az három helyen, tehát akkor te Pesty János *az mezőn* az földön légy, te Jakab András *az faluban* vigyázz, hogy ott egy kévét se hagyjanak, te pedig Mikó István az hites bíróval *az én csűrömben* megszámold kévénként mennyi kepét visznek be? és meglássátok meg is parancsoljátok, hogy senki — *feje vesztése alatt* — sem az mezőn, sem az erdőn csak egy kévét is el ne hagyjon, se maga, se más ember házához ne vigyen, hanem igazán, mindjára mindeneket az én csűrömben vigyenek, mert haki az ellen cselekszik, csak az fejével éri meg.

8. És *mindennek két rovása legyen*, egyik hitős bírónál, másik *ti nálatok*. Minden félét pedig, nem ott való, hanem itt való módon *ötvenkét-két kévére*, azaz egy-egy kepére olvassátok.

9. Az *csűrbe* pedig semmi egyebet ne rakassátok, hanem az *tisztább vetni való búzát*, az mennyivel irányzátok hogy mind az kétýi és sápi földeket megéritek, akár dézma legyen, s akár majorságbeli, csak tiszta legyen.

10. Az több *takarmányomat* pedig mind majorságbelit s mind dézmabelit, minden félét, mind buzát s mind pedig tavaszt az *csűrös kertben*, számon kévénként megolvassván, mind *asztagban* rakassátok, de nem úgy: hogy ott való módon az *tetején ki legyen az kalásza*, hanem ide való módon rakassátok és temérdeken fedessétek meg *szalmával és póznával*, hogy kár ne essék benne. Az *tavalyi asztagokat* is pedig ujonnan mind fedessétek és megpóználtassátok. Az *hulladékot* pedig, mind az buzát, s mind az tavaszt szépen számon felszedessétek.

11. Ha az *földeket meg nem forgatták*, tehát míg az árpa és zab renden fekszik, addig forgattassátok meg az jobbágyokkal, mind Kétyen,

Sápon, úgy, hogy Kétyen az 50 köbölre és Sápon 10-re kiteljék, ha azt akarják, hogy az magok földjét, réjtét el ne vegyem.

12. Azonképpen mind az fancsali, sápi, szalonnai és szini *szőlőket* magatok igen megjárjátok és jól megnézzétek, hogy, ha igazán őket mindenképpen meg nem művelték. tehát mind *karózást, kötözést, forgatást, egyengetést, harmadik kapálást* és mindenféle művét elvégeztessétek; és az *baraczkot, szilvát, diót* és mindenféle gyümölcsöt, hogy benne igen megőrizték mind embertül, baromtól, vadtól és madártól, én szómmal keményen megparancsoljátok.

13. *Ha az széna felkél az rétekből*, tehát az réteket, én számomra *megtűlsátok sarjura*, mind Kétyen és Sápon nagy birság alatt, mert nem szenvedem úgy el mint azelőtt ha tilalmasan nem tartják, hanem minden szénájokat elveszem érette.

14. Az *erdőköt* is mind eljárjátok, mind Kétyit, mind Fancsalit.

15. Az *malmot* is meglássátok, mi állapotban vagyon? és ha mi hija vagyon, az jobbágyokkal erősen megparancsoljátok, hogy megcsinálják.

16. Mig ott lesztek: *úr-gombát, szőlőt, baraczkot, zöld diót, dinnyét* és *egrest* küldjétek és énnekem mindeneket megírjátok.

17. Az szini jószágbeli, az ardoczkai, petri és kistaludi erdőkben is lássátok meg mindenütt igazán, ha termett az *makk*.

18. Mindezeket elvégezvén, mindenféle buzából, gabonából, árpából és zabbul hozzatok fel külön-külön *az magvában*, hadd lássam micsodás?

19. És ezeket egynéhányszor olvassátok el az szófogadatlan, koszos fejű jobbágyok előtt *Kétyen*, hogy ezen pecsétes levelemben hagyom és parancsolom, hogy elhagyván az régi, goromba, vakmerő, oktalan, paraszt, szófogadatlan, ostoba, emberi természet ellen való, megrögzött, gonosz természeteket, *fejek vesztése alatt*, szavakat fogadják mindenben, valamit én szómmal nékik parancsoltok; mert most is sokat raktak fel benne, azkit soha nékik el nem szenvedhetek, hanem meg kell őket érette büntetnem.

20. És ti is azonképpen hiven, igazán eljárjátok mindenkiben, minden részesség, tekintet és kedvezés nélkül, és csak egy körömnnyire is ez én előtökben adott tanulságomtól se kiljebb, se beljebb ne menjétek, hanem mindent ez szerint cselekedjétek, ha *életeteket* és böcsületeteket szeretitek.

21. Elvégezvén mindeneket, számon levélben irassátok és végire menjétek, mennyi *hordó* kellek mind az 5 szőlőben; az ott való hordókat pedig megcsináltassa mind Dankó Lőrincz s mind pedig Varga János.

22. Az én *bárányimnak, dísznőimnek és ökrömnek*, meghagyjátok, hogy jól gondját viseljék.

23. Továbbá minthogy *faluja*l énnékem ez elmúlt ős alatt buzát 12 köböllel *vetettek* volt, kevesebbet annál az mennyivel tartoztak, és *tavaszt* is 13 köböllel kevesebbet, az mint te Pesty János ezt jól tudod, tehát közönségesen mind *az egész falu földéről* annyi köből után való buzájokat és zabjokat hordassátok be az én csürös kertemben és ha ki ez ellen szállana csak egy szót is, avagy nem akarná cselekedni, tehát az többivel együtt mindjárt *megkötözzétek* és ide felküldjétek, mert én ezt önekiek régen megmondtam, hogy ezt cselekeszem vélek.

24. Azmennyi buzát most az legutolsó asztagbul *csépeltek*, felirassátok mindenestül mennyi köböllel lett belőle, az én ott való köböllel és ugyan azzal: mennyit vittek Kassára és ott az *kassai köböllel* mennyi lett belőle és mennyi maradt meg Kélyen és mennyit adtak az cséplőknek mindenestül *cséplőrészben*, és az *vermekben* is, egyebütt is mennyi köből buza vagyon? énnékem mindenestül fogva, akár kétyi, akár sápi s akár fancsali, akár majorság, akár dözma, akár hulladék, akár *malomvám*-féle, mindenütt igazán mind felirassátok és énnékem ide hozzátok.

25. És ha az én buzámat *kiszebb* kévékre kötötték volna az magukénál, tehát az övékét vegyétek el és az enyimet adjátok el érette.

26. Az *kovács* mind az tavalyi, s mind ez idei patkókkal és szegekkel adós, azmint azért immár neki sokszor parancsoltam, azszerént mindjárt elkészíttessétek vele.

27. Ács Mihálynak azmint számtalanszor megparancsoltam, meghagyjátok, hogy mindjárt az Czece Mihály *házába költözzék* és Czece Mihály *az övébe*. Az Dankó Lőrincz öcsese is, azmint meghagytam, az László Lukács házába menjen.

28. Az *szőlőkben*, mikor érni kezd, mind az négyben egy-egy ifju legényt esküsetek, aki éjjel-nappal, nem úgy mint ezelőtt, hanem hiven és igazán *megőrizze* a szőlőket és haza ne hordja éjszakára, s nappal is másnak se adja el a szőlőt; és az szőlőket mindeneket köröskörül *gyepűvel* igen szépen *bekerteltessétek*.

29. Az *kovácsot* egy *kétlovú fél szekérkén* az patkókkal, szegekkel és minden patkoló szerszámokkal ide felküldjétek, de először az patkókat és szegeket szépen megegyengesse és meghomorítsa, mert itt nem lesz hol megegyengetni; és az a szekér a szerint jöjjön fel amint Bárány uram parancsolja, hogyha Zsujtára kell eljönniek, tehát arra jöjjenek és onnat ludfiat, tyukfiat, annak felette ha Csobajrul hoztak dinnyét, azt is felhozzák.

30. Jakab Andrást, amint irva adtam, Bárány uram megeskütsesse.

31. Esős időn *szalmakévéket* tartások készen és az asztagok *koszoruját* kétszeresen csinálják. És ezekhez tartások magatokat. Kapi Sigmund s. k. (P. H.)

Hátán későbbkori írással „7 esztendőre való is. 1627. 21. July. Visa.“ Eredetije a *Kapy* családnak a magyar nemzeti muzeumban elhelyezett levéltárában.

Közli: KÖSZEGHI SÁNDOR.

